

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINĘ ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBĄ

2024 m. balandžio 18 d. Nr. 4D-2024/1-248
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau tekste ir citatose – Pareiškėjas) skundą dėl Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT arba Taryba) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesilaikant teisės aktuose nustatytų terminų skundui išnagrinėti (toliau – Skundas).

2. Skunde nurodoma:

2.1. „Kreipiuosi dėl nepagrįstai ilgo nagrinėjimo termino iš Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos. 2023.08.22 d. pateikiau prašymą A [AB „A“] dėl galios mažinimo (esamas 10kw sumažinti iki 3 kw.). A pateikė sąlygas, kurios preliminari kaina yra 339,74 Eur. Dėl šios mano manymu neadekvačios kainos 2023 m. rugsėjo mėn. 27 d. kreipiausi į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą su prašymu dėl leistinosios naudoti galios mažinimo įmokos pagrįstumo.“

2.2. „Valstybinė energetikos reguliavimo taryba man pranešė, kad atsakymą į mano paklausimą išnagrinės iki 2024 m. sausio 28 d., sekancią dieną kai pasiskambinau dėl atsakymo iš VERT gavau atsakymą, kad nagrinėjimą dėl mano paklausimo nutarta pratęsti iki 2024 m. vasario mėn. 27 d.“

2.3. „2024 m. vasario 27 d. po mano kreipimosi dėl atsakymo nebuvimo, buvau informuotas, kad sprendimas bus 2024 m. kovo 07 d. bet ir tuomet atsakymo nebuvo. Vėl gi buvau informuotas, kad atsakymas bus pateiktas 2024 m. kovo 14 d. Atsakymas iki šios dienos (2024 m. kovo mėn. 15 d.) nėra pateiktas.“

2.4. „2024 m. kovo mėn. 15 d. telefonu kreipiantis dėl atsakymo, D. B. (su kuria teko ir visą laiką bendrauti), patarė kreiptis į Seimo Kontrolierių.“

3. Pareiškėjas prašo „Įpareigoti Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą pateikti atsakymą į mano prašymą, (paklausimą)“.

Papildomai telefonu Pareiškėjas informavo, kad atsakymą iš VERT gavo, tačiau prašo išsiaiškinti, kodėl jo skundas buvo taip ilgai nagrinėjamas.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Tarybą, prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Taryba Seimo kontrolierę informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

5.1. „Pareiškėjas 2023 m. rugsėjo 27 d. prašymu (Taryboje gautas 2023 m. rugsėjo 27 d. registravimo Nr. R3-1556) kreipėsi į Tarybą, prašydamas išnagrinėti tarp jo ir AB „A“ (toliau – Skundžiama įmonė ir/ar Bendrovė), kilusį ginčą dėl leistinos naudoti galios mažinimo objekte, esančiame <...>, Vilniuje.“

5.2. „Taryba 2023 m. spalio 26 d. raštu Nr. R2-(VTGI)-7920 paprašė Pareiškėjo pašalinti prašymo nagrinėti ginčą trūkumus. Pareiškėjas 2023 m. spalio 31 d. elektroniniu laišku (reg. Nr. R1-15572) pašalino minėtus trūkumus.“

5.3. „Taryba, vadovaudamasi Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklėmis, patvirtintomis Tarybos 2019 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. O3-226 „Dėl Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Ginčų taisyklės) 23 punktu, 2023 m. lapkričio 6 d. raštu Nr. R2- (VTGI)-8077 priėmė nagrinėti tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės kilusį ginčą. Prašymo nagrinėjimo procesas buvo paskirtas Vartotojų teisių gynimo ir informavimo skyriaus (toliau – Skyrius) vyriausiajai specialistei D. B. (toliau – Specialistė).“

5.4. „Pareiškėjas Skunde nurodo, kad „<...> atsakymą į mano paklausimą išnagrinės iki 2024 m. sausio 28 d., sekančią dieną kai pasiskambinau dėl atsakymo iš VERT gavau atsakymą, kad nagrinėjimą dėl mano paklausimo nutarta pratęsti iki 2024 m. vasario mėn. 27 d.“

Taryba paaiškina, kad nenurodė konkrečios datos kada bus išnagrinėtas Pareiškėjo prašymas, o šias datas Pareiškėjas apskaičiavo savarankiškai, vadovaudamasis jam pateikta informacija. 2023 m. lapkričio 6 d. raštu Nr. R2-(VTGI)-8077 pranešdama, kad priima nagrinėti Pareiškėjo prašymą, Taryba nurodė, kad vartojimo ginčas turi būti išnagrinėtas per 90 dienų, jei dėl pagrįstų priežasčių per nurodytą terminą ginčas negalės būti išnagrinėtas, ginčo nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas iki 30 dienų (Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – VTAĮ) 225 straipsnio 1 dalies 5 punktas).“

5.5. „Taryba 2024 m. sausio 29 d. raštu Nr. R2-(VTGI)-693 informavo Pareiškėją, kad siekiant tinkamai ir išsamiai išnagrinėti visą pareiškėjo ir kitų subjektų pateiktą informaciją, pratęsia Prašymo nagrinėjimo terminą iki 2024 m. vasario 27 d.“

5.6. „Pareiškėjas Skunde nurodė, kad 2024 m. vasario 27 d. po jo kreipimosi dėl atsakymo nebuvimo, jis buvo informuotas, kad sprendimas bus pateiktas 2024 m. kovo 7 d., bet ir tuomet atsakymo nebuvo. 2024 m. kovo 14 d. jis buvo papildomai informuotas, kad atsakymas bus pateiktas, tačiau iki 2024 m. kovo 15 d. atsakymo negavo.

Taryba paaiškina, kad Pareiškėjas 2024 m. vasario 28 d. kreipėsi į Specialistę telefonu, siekdamas sužinoti informaciją apie Prašymo nagrinėjimo eigą. Specialistė atsiprašė, kad Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimas užtruko, informavo Pareiškėją, kad nagrinėjimo procesas yra baigiamas, o sprendimą dėl ginčo, kilusio tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės, planuojama priimti per Tarybos posėdį, kuris vyks 2024 m. kovo 7 d.. Pareiškėjas telefoninio pokalbio metu papildomai išdėstė ginčo aplinkybes, nuogaštavo, kad Skundžiama įmonė pateikė neišsamią atliktų darbų sąmatą, nekonkretizuodama kokie darbai buvo atlikti bei išreiškė abejones dėl prijungimo sąlygose aprašytų darbų pagrįstumo, kurie įtakojo galios mažinimo įmokos dydį. Pareiškėjas paprašė pateikti informaciją apie numatytą ginčo nagrinėjimo užbaigimą elektroniniu paštu. Specialistė tą pačią dieną el. paštu <...> išsiuntė Pareiškėjui pranešimą, kuriame informavo, kad „sprendimą „Dėl vartojimo ginčo tarp X ir AB „A nagrinėjimo“ planuojama priimti per Tarybos posėdį, kuris vyks 2024 m. kovo 7 d. Tarybos nutarimas ginčo šalims bus išsiųstas elektroniniu paštu“. Pareiškėjui taip pat buvo paaiškinta, kad „tuo atveju, jeigu sprendimo priėmimas bus perkeltas kitam posėdžiui, Pareiškėjas bus informuotas papildomai.“

5.7. „Atsižvelgiant į tai, kad telefoninio pokalbio metu Pareiškėjas išreiškė abejones dėl į sąmatą įtrauktų darbų pagrįstumo, Specialistė, siekdama išsamiai išnagrinėti kilusį tarp šalių ginčą, priėmė sprendimą išsiųsti paklausimą Skundžiamai įmonei, prašydama pateikti informaciją, kas sudaro jungiklio keitimo kainą ir kapitalizuoto darbo užmokesčio kainą. Paklausimas Skundžiamai įmonei buvo išsiųstas 2024 m. kovo 4 d. el. paštu. Skundžiama įmonė patikslinančią informaciją dėl

sąmatos pateikė Tarybai 2024 m. kovo 13 d. elektroniniu laišku „Dėl informacijos patikslinimo“ (reg. Nr. R1-3829).“

5.8. „Specialistė 2024 m. kovo 5 d. buvo informuota apie tai, kad planuotas 2024 m. kovo 7 d. Tarybos posėdis neįvyks, o sekantis Tarybos posėdis paskirtas 2024 m. kovo 14 d., todėl klausimas „Dėl vartojimo ginčo tarp X ir AB „A“ nagrinėjimo“ buvo įtrauktas į 2024 m. kovo 14 d. Tarybos posėdžio darbotvarkę. Pareiškėjas apie tai, kad Tarybos posėdis perkeltas į 2024 m. kovo 14 d. buvo informuotas 2024 m. kovo 7 d. telefoninio pokalbio metu.“

5.9. „Pareiškėjas nurodė, kad „2024 m. kovo 15 d. telefonu kreipiantis dėl atsakymo, D. B. (su kuria teko visą laiką bendrauti) patarė kreiptis į Seimo Kontrolierių.“

Taryba paaiškina, kad Pareiškėjas 2024 m. kovo 14 d. kreipėsi į Specialistę telefonu, teiravosi, ar bus nagrinėjamas Pareiškėjo klausimas Tarybos posėdžio metu. Specialistė patikino, kad klausimas yra įtrauktas į 2024 m. kovo 14 d. 15.00 val. vyksiančio Tarybos posėdžio darbotvarkę. Pareiškėjas pokalbio metu pasiteiravo, ar Specialistė galės Tarybos priimtą sprendimą ginčijamu klausimu pranešti telefonu, Specialistė paaiškino, kad priimtas sprendimas ginčo šalims bus išsiųstas elektroniniu paštu.“

5.10. „2024 m. kovo 15 d. Pareiškėjas paskambinęs Specialistei išreiškė nepasitenkinimą, kad negauna Tarybos sprendimo. Specialistė Pareiškėjui paaiškino, kad sprendimas buvo priimtas 2024 m. kovo 14 d. vykusio Tarybos posėdžio metu ir dokumentas šiuo metu yra vizuojamas ir pasirašomas. Minėto pokalbio metu Specialistė paaiškino, kad neturi jokių galimybių paskubinti ar daryti įtakos šiam procesui. Pareiškėjas buvo informuotas, kad pasirašytas ir užregistruotas dokumentas bus nedelsiant išsiųstas Pareiškėjui. Pareiškėjo netenkino toks Specialistės atsakymas, jis paminėjo, kad kreipsis į Seimo kontrolierių įstaigą, siekdamas apginti savo teises. Specialistė paaiškino, kad Pareiškėjas tokią teisę turi.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, matyti, kad Taryba dėjo visas pastangas, siekdama išsamiai ir visapusiškai išnagrinėti Pareiškėjo Prašymą, teikė Pareiškėjo prašomą informaciją raštu, elektroniniu paštu bei telefonu. Specialistė nepatarinėjo ir nesiūlė Pareiškėjui kreiptis į Seimo kontrolierių, tačiau telefoninio pokalbio metu patvirtino, kad Pareiškėjas tokią teisę turi.“

5.11. „Taryba paaiškina, kad Nutarimas dėl ginčo tarp X ir AB „A“ nagrinėjimo buvo pasirašytas ir užregistruotas 2024 m. kovo 18 d. bei tą pačią dieną išsiųstas ginčo šalims, vadovaujantis Ginčų taisyklių 67 punktu, nustatančiu, kad Tarybos sprendimas dėl ginčo esmės ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos išsiunčiamas šalims.“

5.12. „Taryba paaiškina, kad Pareiškėjo Prašymas buvo nagrinėjamas iš esmės vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu, Energetikos įstatymu, Elektros energijos gamintojų ir vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų tvarkos apraše, patvirtintame Energetikos ministro 2012 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. 1-127 „Dėl Elektros energijos gamintojų ir vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų tvarkos aprašo patvirtinimo“, Elektros energijos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų įkainių nustatymo metodika, patvirtinta Tarybos 2011 m. liepos 29 d. nutarimu Nr. O3-235, Ginčų taisyklėmis.

Siekiant visapusiškai ir išsamiai išsiaiškinti aplinkybes ir išnagrinėti Pareiškėjo Prašymą, Taryba 2023 m. lapkričio 6 d. raštu Nr. R2-(VTGI)-8080 kreipėsi į Skundžiamą įmonę, prašydama pateikti informaciją, reikalingą ginčui išnagrinėti. Be to, Taryba Skundžiamai įmonei išsiuntė 2024 m. kovo 4 d. el. paštu prašymą pateikti informaciją, kas sudaro jungiklio keitimo kainą ir kapitalizuoto darbo užmokesčio kainą. Skundžiama įmonė patikslinančią informaciją dėl sąmatos pateikė Tarybai 2024 m. kovo 13 d. elektroniniu laišku „Dėl informacijos patikslinimo“ (reg. Nr. R1-3829).“

5.13. „Taryba paaiškina, kad 2024 m. sausio 29 d. raštu Nr. R2-(VTGI)-693 informavo Pareiškėją, kad siekiant tinkamai ir išsamiai išnagrinėti visą Pareiškėjo ir kitų subjektų pateiktą informaciją, vadovaudamasi VTAĮ 225 straipsnio 1 dalies 5 punktu, Taisyklių 60 punktu pratęsė Prašymo nagrinėjimo terminą iki 2024 m. vasario 27 d.

Atkreiptinas dėmesys, kad Tarybos posėdžiai vyksta vieną kartą per savaitę, o atsižvelgiant į padidintą darbo krūvį ir pateikiamų vartotojų prašymų nagrinėti ginčą skaičių, Skyriaus specialistai ne visada spėja pateikti medžiagą posėdžiui. Kita vertus, 2024 m. kovo 7 d. Tarybos

posėdis buvo nukeltas į kitą dieną, t. y. 2024 m. kovo 14 d. dėl ne nuo Specialistės priklausančių priežasčių.“

5.14. „Siekdama išsiaiškinti aplinkybes, kurias nurodė Pareiškėjas savo Prašyme, Taryba ėmėsi visų jos pagal kompetenciją galimų imtis priemonių. Atkreiptinas dėmesys, kad atsižvelgiant į didelį pateikiamų vartotojų prašymų nagrinėti ginčą skaičių, Skyriaus specialistams priskirta nagrinėti po keliasdešimt vartotojų prašymų (vidutiniškai specialistui priskirta 50–70), todėl susidarė praktika, kad pareiškėjų prašymai nagrinėjami eilės tvarka, nebent dėl tam tikrų aplinkybių (pvz., jei baigiasi prijungimo sąlygų galiojimo terminas), prašymas nagrinėjamas skubos tvarka. Pareiškėjo Prašymas nebuvo priskirtas prie skubos tvarka nagrinėtinų prašymų.“

5.15. „Taryba dar kartą pažymi, kad Pareiškėjas neneigia, kad su juo buvo nuolat bendraujama ir teikiama jo prašoma informacija apie Prašymo nagrinėjimo Taryboje eigą ir terminus raštu, elektroniniu paštu bei telefoninių pokalbių metu. [...]. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, matyti, kad Taryba dėjo visas pastangas, siekdama išsamiai ir visapusiškai išnagrinėti Pareiškėjo Prašymą, teikė Pareiškėjo prašomą informaciją raštu, elektroniniu paštu bei telefonu. Specialistė nepatarinėjo ir nesiūlė Pareiškėjui kreiptis į Seimo kontrolierių, tačiau telefoninio pokalbio metu Pareiškėjui išreiškus tokį norą, patvirtino, kad Pareiškėjas tokią teisę turi.“

5.16. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

5.16.1. Tarybos 2024 m. spalio 26 d. rašte Pareiškėjui nurodyta:

„[...] Pareiškėjo reikalavimas turi būti suformuluotas taip, kad Taryba galėtų priimti vieną iš Taisyklių 63 punkte išvardintų sprendimų. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad pareiškėjo prašymas, jo forma ir turinys turi atitikti minėtų teisės aktų reikalavimus. Be to, pareiga suformuluoti prašymo pagrindą ir dalyką priklauso pareiškėjui. Būtent pareiškėjo suformuluotas prašymo išnagrinėti vartojimo ginčą pagrindas ir dalykas apsprendžia ginčo teisinio santykio ribas, o kartu ir ribas, pagal kurias Taryba turi nagrinėti vartojimo ginčą. Pažymėtina, jog prašymo dalykas turi būti suformuluotas taip, kad būtų aišku, kokio materialinio teisinio rezultato siekiama kreipiantis į Tarybą su prašymu išnagrinėti tarp pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės kilusį vartojimo ginčą, o iš prašymo turinio turi būti suprantama, kokių byloje įrodinėjamų faktų pagrindu to reikalaujama.

Taigi, būtent pareiškėjas turi suformuluoti aiškų ir konkretų materialinį reikalavimą bei jį pagrįsti aiškiomis faktinėmis aplinkybėmis. Tai turi būti nurodyta procesiniame dokumente – prašyme.

Taryba, atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, ir vadovaudamasi Taisyklių 22 punktu, nustato 7 dienų terminą trūkumams pašalinti, nustačius, kad pareiškėjo kreipimasis (prašymas) turi esminių trūkumų, kurie kliudo išnagrinėti jo prašymą Taryboje.

Jeigu Pareiškėjas per nustatytą terminą trūkumus pašalins, prašymas nagrinėti ginčą bus laikomas pateiktu tą dieną, kai gautas reikalavimus atitinkantis pareiškėjo prašymas nagrinėti ginčą (Taisyklių 22 punktas). Nepašalinus trūkumų, bus atsisakyta nagrinėti prašymą (Taisyklių 26.6 papunktis).

Taryba, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, prašo **Pareiškėjo iki 2023-11-03 įskaitytinai:** pateikti išsamų pasirašytą procesinį dokumentą – prašymą, atitinkantį prašymo formos ir turinio reikalavimus, **konkrečiai ir aiškiai suformuluoti prašymo reikalavimą, atitinkantį Tarybos kompetenciją.**“

5.16.2. Tarybos 2024 m. lapkričio 6 d. rašte Pareiškėjui (nurodoma, kad atsakoma į 2023 m. rugsėjo 27 d. prašymą) nurodyta:

„Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba) 2023-09-27 gavo X (toliau – Pareiškėjas) 2023-09-27 prašymą (reg. Nr. R3-1556) dėl leistinosios naudoti galios mažinimo įmokos pagrįstumo.

Taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – VTAĮ) 23² straipsnio 2 dalimi, Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2019-06-27 nutarimu Nr. O3E-226 „Dėl Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 24 punktu, priima nagrinėti vartojimo ginčą tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės.

Informuojame, kad vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros metu vartotojas turi šias teises (VTAĮ 22⁵ straipsnio 2 dalis, Taisyklių 30 punktas): [...].

Šiomis teisėmis ginčo šalys ir kiti nagrinėjant ginčą dalyvaujantys asmenys privalo naudotis sąžiningai, nevilkindami ginčo nagrinėjimo.

Vartojimo ginčas turi būti išnagrinėtas per 90 dienų, o tuo atveju, jei dėl pagrįstų priežasčių per nurodytą terminą ginčas negalės būti išnagrinėtas, ginčo nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas iki 30 dienų (VTAĮ 22⁵ straipsnio 1 dalies 5 punktas).

Taryba, pasirengusi nagrinėti ginčą, jį paprastai nagrinėja rašytinės procedūros tvarka pagal jai pateiktus rašytinius ir (ar) daiktinius įrodymus. Ginčą nagrinėjant rašytinės procedūros tvarka, ginčo šalys į posėdį nekviečiamos ir ginčas nagrinėjamas joms nedalyvaujant (VTAĮ 25 straipsnio 1 dalis). Apie posėdžio, kuriame nagrinėjamas vartojimo ginčas, datą ir laiką šalys ir kiti nagrinėjant ginčą dalyvaujantys asmenys informuojami papildomai.

Tarybos sprendimas įsigalioja ir yra privalomas vykdyti, jeigu nėra viena ginčo šalis per 30 dienų nuo Tarybos sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nepareiškia ieškinio bendrosios kompetencijos teisme Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, prašydama nagrinėti ginčą iš esmės (VTAĮ 28 straipsnio 1 dalis).

Įsigaliojęs Tarybos sprendimas yra vykdomasis dokumentas, vykdomas Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka (VTAĮ 48 straipsnio 2 dalis).“

15.6.3. Tarybos 2024 m. sausio 29 d. rašte Pareiškėjui (nurodoma, kad atsakoma į 2023 m. rugsėjo 27 d. prašymą) nurodyta:

„Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba) 2023-09-27 gavo X (toliau – Pareiškėjas) 2023-09-27 prašymą (reg. Nr. R3-1556) dėl leistinosios naudoti galios mažinimo įmokos pagrįstumo. Prašymo trūkumai buvo pašalinti 2023-10-31.

Taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – VTAĮ) 232 straipsnio 2 dalimi, Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2019-06-27 nutarimu Nr. O3E-226 „Dėl Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 24 punktu, 2023-11-06 raštu Nr. R2-(VTGI)-8077 „Dėl prašymo nagrinėti vartojimo ginčą priėmimo“ priėmė nagrinėti vartojimo ginčą tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės.

Pažymėtina, kad Taryba siekia tinkamai ir išsamiai išnagrinėti visą pareiškėjų ir kitų subjektų Tarybai pateiktą informaciją bei priimti pagrįstą sprendimą. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Taryba paaiškina, kad tinkamai išnagrinėti tarp šalių kilusį vartojimo ginčą galės tik išsamiai išanalizavusi visą ginčo nagrinėjimo metu surinktą informaciją pateiktą informaciją, todėl atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta ir vadovaudamasi VTAĮ 225 straipsnio 1 dalies 5 punktu, Taisyklių 60 punktu, Taryba pratęsia vartojimo ginčo nagrinėjimo terminą iki 2023-02-27.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai

6.1. Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI):

2 straipsnis – „17. Vidaus administravimas – veikla, kuria užtikrinamas viešojo administravimo subjekto, turinčio viešojo juridinio asmens statusą, savarankiškas funkcionavimas (struktūros tvarkymas, dokumentų, personalo, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymas), kad jis galėtų atlikti viešąjį administravimą. 18. Viešasis administravimas – teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas. [...].“

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme

išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais.“

6.2. Energetikos įstatymo (toliau – EĮ)

8 *straipsnis* – „1. Energetikos srityje veikiančių subjektų veiklą reguliuoja ir valstybinę energetikos priežiūrą bei kontrolę atlieka Taryba. [...]“

34 *straipsnis* – „5. Buitinių vartotojų ir energetikos įmonių ginčai nagrinėjami Lietuvos Respublikos *vartotojų teisių apsaugos įstatymo* nustatyta tvarka. Kitų (ne buitinių) vartotojų ir energetikos įmonių ginčai nagrinėjami ne teismo tvarka pagal Tarybos nustatytas atitinkamų ginčų nagrinėjimo taisykles.“

6.3. Elektros energetikos įstatymo (toliau – EEĮ):

9 *straipsnis* – „2. Taryba pagal kompetenciją Lietuvos Respublikoje atlieka veiklos elektros energetikos sektoriuje valstybinio reguliavimo funkcijas, be kita ko, užtikrindama reguliuojamosios energetikos veiklos vykdymo bei elektros energetikos įmonių ir vartotojų teisių ir pareigų tinkamo įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę. [...] 6. Taryba, atlikdama jai pavestas elektros energetikos sektoriaus valstybinio reguliavimo, priežiūros ir kontrolės funkcijas, veikia nepriklausomai nuo kitų valstybės institucijų, įstaigų, organizacijų, taip pat komercinių veiklos elektros energetikos sektoriuje interesų. [...]“

10 *straipsnis* – „Taryba: 1) vykdo elektros energijos buitinių vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę; 2) nagrinėja buitinių vartotojų skundus dėl energetikos įmonių taikomų elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarčių ir naujų buitinių vartotojų įrenginių prijungimo sutarčių nesąžiningų sąlygų; [...] 4) atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.“

6.4. Vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – VTAĮ):

22 *straipsnis* – „1. Vartojimo ginčus ne teismo tvarka nagrinėja šios institucijos (toliau – vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos): 3) Taryba – vartotojų ir energetikos įmonių, geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo įmonių ginčus dėl apmokėjimo už suvartotą energiją ar paslaugas, dėl valstybės reguliuojamų kainų ir (ar) tarifų taikymo, dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl prisijungimo, energijos ir energijos išteklių tiekimo srautų balansavimo, vartotojų ir energetikos įmonių ginčus dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių naudojimo, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo, taip pat vartotojų ir energijos taupymo paslaugų teikėjų ginčus dėl energijos taupymo paslaugų teikimo ir kitus vartotojų ir energetikos įmonių ginčus energetikos srityje; [...]“

22⁵ *straipsnis* – „1. Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros turi atitikti šiuos reikalavimus: [...] 5) vartojimo ginčas turi būti išnagrinėtas ir sprendimas dėl ginčo esmės priimtas ne vėliau kaip per 90 dienų nuo to laiko, kai vartojimo ginčų neteisminio sprendimo subjektas gavo šio įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus. Jeigu dėl pagrįstų priežasčių per šį terminą vartojimo ginčas negali būti išnagrinėtas ir priimtas sprendimas, vartojimo ginčų neteisminio sprendimo subjektas gali šį terminą pratęsti, tačiau ne ilgiau negu 30 dienų. Ginčo šalims turi būti pranešta apie šio termino pratęsimą. [...]“

23² *straipsnis* – „2. Vartojimo ginčus nagrinėjanti institucija prašymo nagrinėti vartojimo ginčą priėmimo klausimą turi išspręsti ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo vartotojo prašymo ir kitų šio įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje nurodytų dokumentų gavimo.“

7. Kiti teisės aktai

7.1. *Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2019 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. O3E226* (toliau – Taisyklės):

3 *punktas* – „Taryba, ne teismo tvarka spręsdama ginčus, vadovaujasi Lietuvos Respublikos *energetikos įstatymu*, Lietuvos Respublikos *elektros energetikos įstatymu*, Lietuvos Respublikos *šilumos ūkio įstatymu*, Lietuvos Respublikos *gamtinių dujų įstatymu*, Lietuvos Respublikos *geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu*, Lietuvos Respublikos

atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu, Lietuvos Respublikos *suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymu*, Lietuvos Respublikos *energijos išteklių rinkos įstatymu*, Lietuvos Respublikos *atliekų tvarkymo įstatymu*, Lietuvos Respublikos *virtuotojų teisių apsaugos įstatymu*, kitais įstatymais bei teisės aktais. Jeigu nagrinėjant ginčą tarp buitinio vartotojo ir energetikos įmonės šių Taisyklių ir Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų teisingumo ministro 2015 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 1R-382 „Dėl Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių patvirtinimo“, normos prieštarauja viena kitai, taikomos Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklės.“

9 punktas – „Taryba privalo: 9.1. išnagrinėti ginčą nešališkai, objektyviai, skaidriai, veiksmingai ir per įmanomai trumpiausią terminą; [...]“

22 punktas – „Jeigu Pareiškėjo prašymas nagrinėti ginčą neatitinka šių Taisyklių 20 ir (ar) 21 punktuose nustatytų reikalavimų, Taryba nustato ne trumpesnę kaip 7 dienų terminą trūkumams pašalinti. Jeigu Pareiškėjas per nustatytą terminą trūkumus pašalina, prašymas nagrinėti ginčą laikomas pateiktu tą dieną, kai gaunamas reikalavimus atitinkantis Pareiškėjo prašymas nagrinėti ginčą. Aiškūs Pareiškėjo prašymo nagrinėti ginčą netikslumai nelaikomi trūkumais.“

24 punktas – „Tarybos sprendimas priimti nagrinėti Pareiškėjo prašymą nagrinėti ginčą turi būti priimtas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo Pareiškėjo prašymo nagrinėti ginčą ir kitų šių Taisyklių 20 punkte nurodytų dokumentų gavimo. Tai laikoma ginčų neteisminio sprendimo procedūros pradžia.“

60 punktas – „Ginčas turi būti išnagrinėtas ir sprendimas dėl ginčo esmės priimtas ne vėliau kaip per 90 dienų nuo šių Taisyklių 20 punkte nurodytų dokumentų gavimo dienos. Jeigu dėl pagrįstų priežasčių per šį terminą ginčas negali būti išnagrinėtas ir priimtas sprendimas, Taryba procedūrinio sprendimu gali šį terminą pratęsti, tačiau ne ilgiau negu 30 dienų. Ginčo šalims raštu pranešama apie šio termino pratęsimą.“

7.2. Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų teisingumo ministro 2015 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 1R-382 (toliau – Vartojimo ginčų nagrinėjimo taisyklės), 8 punktas – „Prašymo nagrinėti vartojimo ginčą priėmimo klausimą vartojimo ginčus nagrinėjanti institucija išsprendžia priimdama rezoliuciją ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo vartotojo prašymo ir kitų šių taisyklių 4 punkte nurodytų dokumentų gavimo. Tai laikoma vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros pradžia.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika:

LAT Civilinių bylų skyriaus 2008-03-04 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-154/2008 –

„Viešojoje teisėje veikia bendrasis teisinio reguliavimo principas „galima tai, kas leista“, pagal kurį viešosios teisės subjektai negali laisvai pasirinkti savo elgesio varianto, jie turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems suteikti konkrečių įstatymų, ir savo veikloje negali peržengti šių įgalinimų ribų. Viešojo administravimo subjektų veiksmai, atlikti viršijus įstatyminių įgalinimų (kompetencijos) ribas (*ultra vires*), yra pagrindas tokius veiksmus laikyti neteisėtais. Viešąjį administravimą vykdančių subjektų veikloje bendroji pareiga elgtis rūpestingai ir atidžiai negali būti priešpastatoma pareigai laikytis šią veiklą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų ir juos vykdyti. Ar viešosios teisės subjektas elgėsi pakankamai rūpestingai ir atidžiai, turi būti vertinama pagal tai, kaip tiksliai jis laikėsi jo veiklą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų.“

LVAT 2012 m. gegužės 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520-2327/2012 – „Viešojo administravimo subjektui praleidus įstatyme ar kitame teisės akte nustatytą administracinio sprendimo priėmimo terminą, galima konstatuoti viešojo administravimo subjekto neveikimą, tai suteikia teisę asmeniui ginti savo teises kreipiantis su skundu dėl neveikimo. [...]“

LVAT 2013 m. spalio 8 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A602-1189-13/2013 – „Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijoje nustatyta kiekvieno asmens teisė į gerą

administravimą, kuri reiškia, kad institucijos reikalus turėtų tvarkyti nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnę laiką (Pagrindinių teisių chartijos 41 str. 1 d.). Terminai suteikia stabilumo, aiškumo teisiniuose santykiuose. Terminai sprendimo priėmimui yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją.“

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas skundžiasi, kad Taryba nepagrįstai ilgai nagrinėjo jo skundą.

10. Apibendrinus pažymos 6–8 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą, teismų praktiką, konstatuotina:

10.1. Pagal EĮ (pažymos 6.2 papunktis), EEĮ (pažymos 6.3 papunktis), Taryba atlieka valstybinę energetikos priežiūrą bei kontrolę, taip pat pagal kompetenciją atlieka vartotojų teisių ir pareigų tinkamo įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę.

Buitinių vartotojų ir energetikos įmonių ginčai nagrinėjami Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka. Kitų (ne buitinių) vartotojų ir energetikos įmonių ginčai nagrinėjami ne teismo tvarka pagal Tarybos nustatytas atitinkamų ginčų nagrinėjimo taisykles. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, jeigu nagrinėjant ginčą tarp buitinio vartotojo ir energetikos įmonės Taisyklių (pažymos 7.1 papunktis) ir Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų teisingumo ministro 2015 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 1R-382 „Dėl Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių patvirtinimo“, normos prieštarauja viena kitai, taikomos Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių nuostatos (pažymos 7.2 papunktis).

10.2. Pagal VTAĮ (pažymos 6.4 papunktis), Taisykles (pažymos 7.1 papunktis), Vartojimo ginčų nagrinėjimo taisykles (pažymos 7.2 papunktis), Taryba pagal kompetenciją nagrinėja vartojimo ginčus ne teismo tvarka vadovaudamasi Taisyklių nuostatomis. Taryba sprendimą nagrinėti pareiškėjo prašymą nagrinėti ginčą turi priimti ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pareiškėjo prašymo nagrinėti ginčą ir kitų šių Taisyklių 20 punkte nurodytų dokumentų gavimo. Tai laikoma ginčų neteisminio sprendimo procedūros pradžia.

Tyrimu nustatyta, kad Pareiškėjo skundas Taryboje gautas 2023 m. rugsėjo 27 d. Susipažinus su pateiktais dokumentais, 2023 m. spalio 26 d. Pareiškėjo paprašyta pašalinti trūkumus („pareiškėjas turi suformuluoti aiškų ir konkretų materialinį reikalavimą bei jį pagrįsti aiškiais faktinėmis aplinkybėmis. Tai turi būti nurodyta procesiniame dokumente – prašyme.“) (pažymos 15.6.1 papunktis). Pareiškėjui išaiškintos Taisyklių 22 punkto nuostatos, t. y., jeigu Pareiškėjas per nustatytą terminą trūkumus pašalina, prašymas nagrinėti ginčą laikomas pateiktu tą dieną, kai gaunamas reikalavimus atitinkantis Pareiškėjo prašymas nagrinėti ginčą.

Kai Pareiškėjas trūkumus pašalina ir 2023 m. spalio 31 d. Tarybai pateikė reikiamus dokumentus ir nustatytos formos prašymą, Taryba 2023 m. lapkričio 6 d. (per 3 darbo dienas; lapkričio 1, 2, 5 buvo ne darbo dienos) priėmė sprendimą ir raštu informavo Pareiškėją, kad „priima nagrinėti vartojimo ginčą tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės“ (pažymos 15.16.2 papunktis).

Seimo kontrolierė, įvertinusi Tarybos 2023 m. lapkričio 6 d. sprendime pateiktą informaciją Pareiškėjui, pažymi, jog nėra aišku, kuris Pareiškėjo pateiktas prašymas – ar 2023 m. rugsėjo 27 d., ar 2023 m. spalio 31 d. – laikytinas atitinkantis reikalavimus, be kita ko, tai yra svarbus aspektas, nuo to priklauso, kuri konkreti data laikytina ginčo neteisminio sprendimo procedūros pradžia, nuo kada pradėdami skaičiuoti skundo išnagrinėjimo terminai: sprendime nurodoma, jog atsakoma į Pareiškėjo 2023 m. rugsėjo 27 d. prašymą, tačiau Taisyklių 22 punktas nustato, jog prašymas nagrinėti ginčą laikomas pateiktu tą dieną, kai gaunamas reikalavimus atitinkantis Pareiškėjo prašymas nagrinėti ginčą (Pareiškėjas, Tarybos nurodymu, trūkumus pašalina ir pateikė tinkamus dokumentus ir prašymą 2023 m. spalio 31 d.), sprendime taip pat nėra nurodyta (paaiškinta) pirmiau minima informacija bei konkreti ginčo neteisminio sprendimo procedūros pradžios data. Sprendime nurodomi tik VTAĮ, Taisyklių straipsniai bei punktai, kuriais

vadovaujantis priimtas sprendimas, tačiau nuostatos nepaaiškintos ir nepagrįstos faktinėmis aplinkybėmis. Seimo kontrolierės nuomone, netiksli informacija klaidina asmenis (tiriamu atveju Pareiškėją), sukelia abejones Tarybos veikla.

10.3. Vartojimo ginčas turi būti išnagrinėtas ir sprendimas dėl ginčo esmės priimtas ne vėliau kaip per 90 dienų nuo to laiko, kai vartojimo ginčų neteisminio sprendimo subjektas gavo reikalingus dokumentus. Jeigu dėl pagrįstų priežasčių per šį terminą vartojimo ginčas negali būti išnagrinėtas ir priimtas sprendimas, vartojimo ginčų neteisminio sprendimo subjektas gali šį terminą pratęsti, tačiau ne ilgiau negu 30 dienų. Ginčo šalims turi būti pranešta apie šio termino pratęsimą.

Tyrimu nustatyta, kad 2024 m. sausio 29 d. raštu Pareiškėjas buvo informuotas apie jo skundo nagrinėjimo termino pratęsimą iki 2024 m. vasario 27 d. Pažymėtina, kad šiuo raštu pateikta išsami informacija: kada Pareiškėjas pašalino trūkumus, kada Taryba priėmė nagrinėti vartojimo ginčą tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės, be kita ko, tai yra laikoma ginčo neteisminio sprendimo procedūros pradžios data, nuo šios datos skaičiuojami skundo išnagrinėjimo terminai, taip pat šiuo raštu paaiškinta, dėl kokių priežasčių nuspręsta skundo nagrinėjimo terminą pratęsti. Seimo kontrolierė tik atkreipia dėmesį į tai, kad ir šiame rašte nurodoma, jog informacija teikiama į 2023 m. rugsėjo 27 d. prašymą, o ne į 2023 m. spalio 31 d. prašymą (kai pateiktas reikalavimus atitinkantis prašymas ir dokumentai).

Vertinant, kad ginčo neteisminio sprendimo procedūros pradžios data yra 2023 m. lapkričio 6 d., Pareiškėjo skundas (įskaičiuojant ir pratęsimą) turėjo būti išnagrinėtas ir sprendimas priimtas per 120 dienų (maksimalus terminas), t. y. iki 2024 m. kovo 7 d. Kadangi planuotas 2024 m. kovo 7 d. Tarybos posėdis neįvyko, o kitas Tarybos posėdis paskirtas 2024 m. kovo 14 d. (Tarybos pateikta informacija, kad Pareiškėjas apie tai buvo informuotas 2024 m. kovo 7 d. telefoninio pokalbio metu), tai šiame posėdyje skundas ir buvo išnagrinėtas. Vadovaujantis Taisyklių 67 punktu („Tarybos sprendimas dėl ginčo esmės ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos išsiunčiamas šalims“), Nutarimas dėl ginčo tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės nagrinėjimo buvo pasirašytas ir užregistruotas 2024 m. kovo 18 d. bei tą pačią dieną išsiųstas ginčo šalims. Taigi, terminas skundai išnagrinėti buvo pažeistas dėl neįvykusio Tarybos posėdžio. Paminėtina, kad Taisyklės įpareigoja Tarybą išnagrinėti ginčą nešališkai, objektyviai, skaidriai, veiksmingai ir per įmanomai trumpiausią terminą.

Remiantis teismų praktika (pažymos 8 punktas), terminai sprendimui priimti yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją. Viešosios teisės subjektai negali laisvai pasirinkti savo elgesio varianto, jie turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems suteikti konkrečių įstatymų, ir savo veikloje elgtis rūpestingai ir atidžiai, laikytis jų veiklą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų ir tiksliai juos vykdyti.

Teismai, formuodami praktiką, ne kartą yra konstatavę, kad institucijos reikalus turėtų tvarkyti nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnę laiką, terminai suteikia stabilumo, aiškumo teisiniuose santykiuose.

11. Apibendrinus šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes bei išvadas, konstatuotina:

11.1. Šio tyrimo metu gautais duomenimis, Tarybos nutarimas dėl Pareiškėjo 2023 m. spalio 31 d. prašymo buvo pasirašytas ir išsiųstas 2024 m. kovo 18 d., taigi užtrukus kiek ilgiau nei per maksimalų teisės aktuose nustatytą terminą.

11.2. Tarybos 2023 m. lapkričio 6 d. sprendimas dėl priėmimo nagrinėti vartojimo ginčą tarp Pareiškėjo ir Skundžiamos įmonės nėra išsamus, informatyvus, 2024 m. sausio 29 d. (dėl tyrimo pratęsimo) rašte nurodyta netiksli informacija, į kokią prašymą atsakoma, o tai ir sukėlė Pareiškėjo abejones dėl Tarybos tinkamos veiklos.

11.3. Seimo kontrolierė negali nei patvirtinti, nei paneigti telefoninių pokalbių tarp Pareiškėjo ir Tarybos darbuotojos metu išsakytų minčių, teiginių, teiktos informacijos, todėl tai šiuo tyrimu nevertinta.

11.4. Skundas pripažintinas pagrįstu dėl: nesilaikymo teisės aktuose nustatytų vartojimo

ginčams išnagrinėti terminų, Tarybos sprendimuose pateiktos netikslios bei neišsamios informacijos.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė *Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos pirmininkui* rekomenduoja imtis priemonių, kad ateityje vartojimo ginčai būtų nagrinėjami laikantis Vartotojų teisių apsaugos įstatyme, Taisyklėse nustatytų terminų, asmenims dėl jų skundų nagrinėjimo būtų teikiama išsami, tiksli informacija ir nebūtų pažeidžiamos asmenų teisės į gerą viešąjį administravimą.

Prašoma apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierę informuoti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymų (rekomendacijų) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė